

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

„Школски Лист“ излази једанпут у месецу. Предплата је за целу годину 1 ф. 50 новчића, а за Србију 4 динара. Учители са малом платом, као и богослови и приправници, добијају лист у пола цене. Дописи и предплата шаљу се: Уредништву „Школског Листа“ у Сомбор.

Бр. 3.

У Сомбору, 15. Марта 1888.

Год. XX.

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ И ЊИХОВ МЕТОД.

I.

Ако желимо да народна школа достигне своју цел, да одговори својој задаћи, треба да употреби она иста средства која се уопште при васпитању употребљују, као: телесно одгајање, зашт и наставу. Ова се средства у нар. школи тек у толико мењају, у колико су деца већ прешло оно прво детињско доба, те им овде у школи није потребно оно телесно одгајање што га је на дому имало; а друго школа је јавни васпитни завод, који има у себи више такви питомаца, средства која употребљује нар. школа ова су: права настава и све оне наредбе и заповести који условљавају и потпомажу успех школске наставе, а опет потпомаже и васпитање. Те наредбе укупно именује се зашт. Остављајући претресање зашта с педагошког гледишта за другу прилику, узећемо за сад преда се наставу те ћемо је да посмотримо у каквим се односима она налази.

Кад хоћемо да будемо начисто с наставом, то морамо пре свега на два већ опште позната школска питања да одговоримо, на име: шта ваља настављати? и како ваља настављати? или у другој форми педагошким речима казано: при настави ваља назити на наставно градиво и наставни метод. О тим двама темама позабавити се биће задаћа ових редака

При одређивању наставни предмета треба имати пред очима укупну умну снагу и способност, даље околности и одношаје у којима се деца налазе. Но то је већ старо познато правило Ми хоћемо још нешто да запитамо: Од куда је то, да баш ти наставни предмети морају да чине наставно градиво у нар школи, да ли је то ствар случаја или дело разлога.

Човек као најсавршенији Божији створ, стоји у тесној

свези с природом, човечанством и божаштвом. То су три тако рећи елемента, која окружују сваког човека и он је по томе приморан, да сва та три елемента што боље упозна и испита. То познавање иде у три правца, по којима човек још као дете у нар. школи мора да иде. Из та три елемента одабрани су и предмети што треба да се у школи уче и који се деле на три гомиле: нанау ку о свету, науку о човеку и науку о Богу.

Наука о свету упознаје нас са спољашњим предметима света, тако, како их ми нашим чулима можемо да схватимо. Осим других чула, особито чуло вида и слуха упознаје нас највише с предметима који се у свету налазе. Наука о свету назива се још другаче реална наука. По овоме дакле можемо рећи: да у наставне предмете у нар. школи спадају реалне науке.

Сви предмети што се налазе у свету подељени су на две велике групе. У прву гомилу спадају оне појаве, којих делови следе у времену једно за другим; или пак чији делови заузимају неки простор. Ако ово ставимо у неке извесне ограде, онда имамо пред собом бројеве и то бројеве простора и количине.

По томе дакле наука о свету садржи у себи: реалне предмете, наставу у бројевима и простору.

Реална наука бави се оним предметима у природи, које можемо да приметимо нашим чулима, у опште са свима онима што има у природи, као и са појавама које се у њој збивају.

Постепено душевно освајање спољашњег света је она цел, којој се ученици тек корак по корак приближују, и која се неопстижава на један пут, него томе треба више времена кад се млађани дечији дух будити почне, заузет је он с тим спољашњим светом и добија из овога разноврне утиске, које мора да схвати, себи присвоји и у логичан ред стави. У овој душевној радњи налази дете себи забаве. Ова прва настава о свету, која треба да се предузима с дететом у његовом најранијем добу у родитељској кући а продужи у школи, долази по својој важности у прочеље свеколикој осталој настави. Настава ова не добија своје име од своје материјалне садржине, него од облика у којем се оно ученицима приопштава. Име је те прве наставе о свету: посматрајућа — очигледна настава. Али развитак душевних снага детињих оживљује у њему ону већу способност и потребу, — да предмете као такве посматра и да исте схвати по њиховим објективним својствима и особинама, реална цел наставе ступа сада напред а усљед те промене мора се и наименовање на-

ставног предмета да промене, а то ће рећи : из наочигледне наставе постепено и неосетно развила се реална настава, која према разним предметима иде разним путевима. Тако ако н. пр. са ученицима посматрамо земљу и народе који на њој живе онда изучавамо земљопис ; а ако посматрамо догађаје што су међутим народима збили онда смо створили историју. Ако посматрамо природу и онога што у њој бива, онда смо ударили путем, која води познавању природе, а ова се наука опет грапа на две велике гране : на природопис и физику.

Но при изучавању ових реалних знања и наука није смер, да се деца свестрано образују у њима, него се хоће да им се даду основи и главни појмови из тих наука како би тиме окрепљен и упућен дух човечији дошао до могућности, да у животу уз саморадњу још више рашири круг у томе знању.

Друга грана реалних наука су бројеви у количини и простору.

Наука о бројевима у количини или рачун и гесметрија имају две цели; на име : присвајање знања и развијање душевних моћи и способности. Свака настава у опште а рачунска особито мора тежити, да развије у ученику што већу способност, јер што је већма развијена у толико дете кадро је да стиче себи више знања. У опште су при образовању само она знања неопходно нужна, која сигурно доприносе развитку и усавршавању оних душевних способности и која одговарају потребама свакидашњег живота. Тако наука о простору и познавање облика треба да буде кључ према практичним способностима, јер без тога би ишло онако безвесно неразумно те би се брзо и заборавило. Ма да је геометрија једна од оних наука, која се сваки час у животу употребљује, то је она и поред те своје у опште признате важности мађијски примљена у нар. школи. Не претерујемо ни најмање кад тврдимо, да би се могле на прсте пребројати школе, у којима је геометрија редовни наставни предмет. Мерење земље, прецртавање и срачунавање од велике је важности по земљорадника и нико други него школа треба својим питомцима ту науку у практичном смислу да даје.

И основно цртање слободном руком спада у реалије.

Из науке о свету као главно стабло видимо да из њега излазе ове гране науке : очигледна настава, земљопис; повесница, природопис и физика, рачун, геометрија и цртање. А. Р. П. *учитељ.*

БЕСЕДА НА СВЕТОГА САВУ 1888.

ГОВОРИО У СРБ.-БЕЧЕЈСКОЈ ШКОЛИ СТЕВАН ЖЕКИЋ УЧИТЕЉ.

WWW.UNILIB.RS

(Свршетак.)

Повесница нам каже, да је Св. Сава — измиривши не-
 сложну и завађену браћу своју — у повратку своме у св гору
 повео са собом више српских даровитих младића, које је у хи-
 лендарској лаври спремао и приправљао за будуће свештенике
 и учитеље народу, од којих је касније дванаесторицу поставио
 за епископе на новоустановљеним епархијама у српској држави.
 Вели се даље и то, да је настојавао око тога, да се свуда уз
 цркве и манастире подижу школе за учење и образовање мла-
 дежи. Но какве су те школе биле, и какав је састав у њима
 владао, изближе се не зна. Свакако је пак српски народ за
 време Немањића морао стојати на високим ступњу образовања,
 што потврђује и та околност, да је законик цара Душана у оно
 време био један од најбољих и најнапреднијих међу тадашњим
 европским државама, коме се и данашњи закоподавци још диве.

Са пропашћу државне самосталности клопила се и кул-
 тура српска своме опадању, те је тако чемерно и јадно таворила
 дане свога битисања од дана до дана. — Али, без зла нема добра,
 без муке нема радости, без жртве нема успеха. — Са прела-
 ском нашим под патријархом Чарнојевићем овамо, угасила се
 књижевност српска на оној страни сасвим, док се није почет-
 ком овога века од љутога варвара ослободила. Овде пак подр-
 жавала се она у доста јадном стању све до пре три десетине
 година, одкад се и код нас поче живље на просветном пољу
 радити и од кад се на пољу школства појавише два велеза-
 служна мужа, који су свом снагом свога знања, свим жаром
 свога родољубља, и свом јачином свога духа прегли, да српску
 школу и просвету препоруде, а тим и темељ бујнијем напредо-
 вању положе. Те две звезде, што на хоризонту српске школе и
 и просвете новим сјајом затрепаше јесу : скоропреминули др.
 Ђорђе Патошевић, бивши главни референт школски; и Никола
 Ђ. Вукићевић вредни и заслужни управитељ учитељске школе
 у Сомбору. — Слава им !

Не може се опореди, да су и наше црквене и политичне
 општине у последње доба доста порадице на развијбу основно-
 народне наставе. Једино би се још само желити имало, да на-
 род наш још боље школу своју пригрли, те да дечицу вољно

и неизоставно у њу шаље, где ће се по жељи и савету данашњег угодника и Светитеља у „Премудрости и страху господњем“ настављати, и у милој народности својој неговати.

Не могу муком прећи, а да се овде и овом приликом не сетим и оних племених и родољубивих душа, које, и ако нису непосредно семе науке међу младеж сејале, а оне су то учиниле посредно, оставивши потребних средстава, да се наука у народу српском што боље одомаћи. — Међу такве добротворе српске броји и ова славна општина некоје, а то су: блажене успомене гђа Бароница Ефимија Јовић, Ђука Живков и Ђорђе и Марија пл. Чокић, који су завештањима својима на српску школу и просвету себи вечити спомен и признање у срцима нашим и наших потомака подигли, и нас — заједно са потомством — на благодарност обвезали. С тога нека им је у име оних, коме завештаваше „Слава“! и „вечна успомена“!

А ко да се не сети још и оне честите и добре душе српске, која се за васпитање и изображење наше женске деце матерински побринула, прегоревши сву своју вековну тековину и муку за благо и срећу њихову. А та добра душа је гђа Софија Дражића, којој пожелимо још дуга живота и здравља! — Исто тако нека је хвала и сваком од вас поштовани слушаоци, који ма и најмањим даром подпоможете српску књигу и просвету, јер тим ће се многим сиромашном детету врата школске дворане отворити, да се и оно наслади душевне пиће — науке, без кога би дара и потпоре многих од њих те хране за свагда лишена била.

Одајући овако дуг светим делима великога угодника и заштитника српскога народа, придружимо и ми свој глас милијонима српских грла, и запевајмо ону дивну песму:

„Ускликимо с љубвом
Светитељу Сави
Српске цркве врховној
Светитељској глави
Тамо венци,
Тамо слава,
Где наш српски
Пастир Сава.

Појте му Срби песму и утројте!

На Св. Саву 1888. у Старом Бечеју.

Стеван Жекић,
учитељ.

Предлог за уредбу

О СРЦ. НАР. ОСН. ШКОЛАМА У КАРЛОВАЧКОЈ МИТРОПОЛИЈИ.

WWW.UNILIB.RS

Б) Дужности деце и родитеља

§. 31.

Свако српско дете, православне вере, обвезано је да иде од навршене шесте, до навршене дванаесте године у редовну, а до навршене петнаесте у повторну школу, а родитељи или њихови заступници дужни су, да децу своју у школу шаљу.

§. 32.

Пре навршене шесте године не прима се дете у осн школу.

§. 33.

Деца, телесно и душевно неразвијена или болешљива, и деца, која немају школе у своме месту, те морају на даље да иду, особито по бреговитим пределима, може дозволити месни школ. одбор, да пођу у школу за годину дана доцније, ал' с обвезом, да је годину дана дуже походе. Болешљивост у сумњивим случајевима, има се лекарском сведоџбом потврдити.

§. 34.

Извикано неваљалу децу дужни су родитељи или старатељи приватно подучавати, све док се не поправе и као таква се тек у школу примају.

§. 35.

Привремено и стално разрешава и искључује децу од школе местни школски одбор, и води о томе тачан попис.

§. 36.

Родитељи и заступници могу своју децу код куће ил' у приватним дозвољеним заводима школовати, по морају таку децу на крају сваке школске године доводити у српску школу, да ту пред испитном комисијом полажу испит из свију за српске основне школе прописаних предмета. Ако би таква деца показала слаб успех, имају се упутити да полазе редовно српску народну школу. За полагање оваког испита, имају дотични родитељи или заступници претходно положити најмање 5 фор. у местни школски фонд а осим тога по 2 фор. учитељу и управитељу школском.

§. 37.

На месец дана пре почетка школске године има местни одбор о паросима да попише сву децу за школу обвезну, подразумевајући ту и ону децу, што се уче ван местне школе, и

која су телесно и душевно неспособна за наставу. Тај попис предаје се управитељу.

Ко децу оваку ускрије или криво што искаже, казниће се у корист местне школске благајне са 1—20 фор.

§. 38.

Редовно се примају у школу деца само првих 7 дана на почетку школске године; а доцније се може примити само оно дете, које је било болешћу спречено, или којем су се родитељи доселили. У оба случаја има се то и сведоџбом доказати.

§ 39.

Сва деца, што су уписана за редовне ученике, дужна су уједно и у прописано време у школу и у цркву долазити.

Само у време већих, пољских радова распуштају се деца, где је потреба из старијих разреда на недељу дана и то, један пут у години.

§. 40.

Изостајање деце од школе правда се само у случају болести детиње или његових родитеља, кад би их деца та морала болне послуживати, или у случају смрти чије, или друге несреће у кући, као и дане свечарства и свадбе; само се такви случајеви имају одмах учитељу пријавити. Исто тако правда се и у случају елементарне или ма које друге неприлике, која пут до школе спречава.

Случајеви изостајања деце од школа без знање родитељског не извињују родитеље.

О изостајању деце воде се тачно белешке и подносе се сваке недеље местном школском одбору на расправљање.

§. 41.

Родитеље или засуннике дечије, који не буду редовно слали своју децу у школу, има управитељ, ако би опомена без успеха била, пријавити местном школском одбору, који ће их казнити први пут са 50 новч. а сваки пут даље са 1 ф. глобе у корист местног школског фонда.

§ 42.

Нико осим дипломираних учитеља и учитељица не може српску православну децу, која не иду у школу, учити приватно, ко нема за то од епарх. власти дозволу, иначе ће платити у корист местног школског фонда глобу од 10—50 фор. како он, тако и родитељи, односно старости дечији.

Све гореименоване казни прибраће политична власт на пријаву местног школског одбора.

Деца, која положе прописани разредни испит, долазе у старији разред, а који не положе, понавља ће разред.

Прелаз у старији разред бива само у почетку школске године.

(Наставиће се.)

ОДПИС ВИС. СРБ. НАР. ШКОЛСКОГ САВЕТА НА БР. 228/123 ОД 1887.

Благородном Господину **Николи Вукићевићу,**

*управитељу сомборске српске учитељске школе,
као пристављеном главном референту срп. нар. школа у Сомбору.*

Смрћу велесаслуженога за српску народну школу, дра Ђорђа На-тошевића, главног референта срп. нар. школа, остало је место, које је он код главне управе српских народних школа заузимао, празно, и овај Школски Савет морао се побринути, да се звање главног школског референта сходним начином понуди.

Увиђајући по садашњим околностима потребу, привремене супституције главног школског референта, те држећи, да право супституције припада њему као главној управи и врховној власти срп. нар. школа, овај је Школски Савет у седници својој држаној $\frac{8}{20}$ Августа т. г. под бр. 58. закључио, супституцији главног школског референта приступити и до попуњења овог места надлежним путем — за заменика главног школског референта поставити Ваше Благородије и то с' том одредбом, да Ви дужност главног школског референта вршите поред дужности управитеља српске учитељске школе, а ако би се студ каква противност у тим дужностима појавила, да ће Савет овај од случаја до случаја одредити што је нужно за отклонење таке противности.

За вршење дужности главног школског референта одредио Вам је овај Школски Савет награду са осам стотина (800) форинти а. вр. годишње поред попутнине од 400 фор. а. вр. с' тим, да Вам се како једно тако и друго по досадањем начину издаје, известио је о том саборски одбор ради даљег сходног расположења.

О чему се Ваше Благородије знања и равнања Вашег ради извештавате с' тим додатком, да је Преузвишени г. кр. угар. Министар-Председник Коломан Тиса, коме је ово расположење приопштено с' умолењем, да га на знање узети изволи — гласом високога отписа од 30. Септембра п. г. бр. 3357. М. Е. у речи стојеће расположење с' одобрењем к' знању примити изволео, и да су у овоме извештени сви енарх. школ. одбори и управе српских учитељских и виших девојачких школа ради

своје управе и односно ради обнародовања подручним местним школским властима и учитељима.

Из седнице срп. прав. нар. цркв. Школског Савета држане у Ср. Карловцима 27. Новембра (9 Децембра) 1887.

Др. Никола Максимовић,
подиредседник.

† ВУКАШИН ПАВЛОВИЋ.
МЕСТОМ УЧИТЕЉСКИ.

Српско учитељство 13. Фебруара о. г. изгуби у Вукашину Павловићу најстаријег свог члана. Историја српске школе једва је још кога забележила да је 64 године непрекидно учитељевао а иза тога још 3 године у учитељској мировини живео; велим једва је кога забележила, а тако исто и једваће кога још и забележити, као што бележи Нестора српског учитељства „деду учитеља станишићског“ Вукашина Павловића.

Вукашин Павловић родио се првих година овога столећа у Бездеку, а детињство своје провео је у Брањину (Кишфалуби), где се у тамошњој школи учио, а у цркви под управом проте Саве Косића у читању, појању и правилу црквеном вештао. Године 1822. свршио је српску учитељску школу у Сомбору. Прве је године учитељевао у Рац Хидошу; затим за свој ревносни рад буде унапређен учитељским местом у Батосеку, где је пуних 16 година као учитељ служио. Из овог места буде изабран у Станишићу за учитеља, где је равно 46 година непрекидно као учитељ и појак школи и цркви ревносно служио. — У дубокој својој старости тако је већ био видом ослабио да није могао више школу, покрај своје најбоље воље држати, с тога га честита и племенита цркв. општина у Станишићу стави у пензију, давајући му годишње 300 фор. из такозваног подучитељског фонда, уз то је још и из учитељског пензионог фонда из Ср. Карловаца, у коју је он између 1822—25 године прилагао, уживао припомоћ од 80 фор. годишње. Обе ове припомоћи уживао је 3 године. У последње доба са свим је и телом и видом ослабио, да се није могао већ ни сам подворити; а већ више од 2 године како је вид из другог ока са свим изгубио.

У овој његовој старачкој слабости угаси му се и последњи дах живота 13. Фебруара о. г. у суботу на Немањин дан при залазку сунца. Честита цркв. општина станишићка поштујући и уважавајући неуморни и многогодишњи рад и труд свога „деде учитеља“ јави одмах сутра дан 14. Фебр. у Сомлор вбл. г. Н. Ђ. Вукићевићу управитељу учит. школе и замоле неколико приправника да свога старог учитеља са свечаним појањем „Свјати Боже“ до вечне куће отпрате; уједно пошљу довољан број кола и зимњих огртача г. управитељ пошље осморицу приправника, најбољих појаца, са којима оду још и сомборска два учитеља на укуп. —

Укоп беше тога дана после подне у 4 часа; осим местна два свештеника, дошао беше на погреб и свештеник из Риђице. У одређено време код самртничке куће искупи се много народ без разлике пола и старости, а што је главно и без разлике вере и народности. Један је део тек могао у двориште се сместити, а остали закрилише пространу улицу, — јасан доказ како су становници уважавали покојника. Овде није било душе која са уздахом није рекла по пешто добра о покојном учитељу. При укупу учествоваше још и немачко, мађарско и јеврејско учитељство; местно поглаварство са својим кнезом и кметовима на челу; местни новчани завод и све остало отмено и признато грађанство.

Уз горко јаукање и врискање два сирочета учитељска две унуке дедине од сина му Ђорђа негдашњег учитеља Пардањског, изнесу покојника из собе учитељи и положише га на носила на сред, дворишта, да га још једном и то последњи пут сунце озари; ту га свештеник прелије, и кад ковчег покрише, после возгласа и „амин“ присутни приправници, а наиме К. Травањ, П. Јовановић, Ј. Максимовић, Ст. Вујадиновић Л. Х. Михајловић, Д. Мушицки, Ст. Стакић и Милаш Божић негдашњи ученик покојников, однојаше стојећи на дворишту дивно карловачко „С в ј а т и Б о ж е“, . . . овај тужни приказ коснуо је сва срца присутних тако, да није било ока које није пустило сузу тугованку. По свршетку ове песме поне су га учитељи цркви и то три српска, два немачка и један мађарски. При лаганом и тужном ходу спровода приправници непрестано појаху „Свјати Боже“. Црквене заставе носеше два седа старца — један његов вршњак а други најстарији његов ђак. Свет је врвио кроз улицу и порту само да пре допре у цркву. Кад се са мртвим телом приспело у цркву, она беше већ дубком пуна, тако да врло многи на пољу остати морадоше. При опелу опеваше га сва три свештеника и местни учитељ, уз то су присутни приправници особито велељепно и тужно одговарали на јектенија. Иза читања св. Евангелија, држаше надгробно слово сомборски учитељ Ст. Коњовић, у коме је у кратко описао живот, рад и многогодишњи труд и заслуге, покојникове изнео; уједно је од стране говорника напомењено да је и овај присутни многобројни народ јасан доказ да је покојник био човек великих заслуга и по српску школу, православу цркву а и по цело местно становништво. И на послетку рече: „А ти чиста племенита душо, ти честити целог века човече; ти који си међу твојим ученицима, садањим старцима, зрелим људима па и децом као сјајна звезда својом добром вољом, својом науком, својим миомиром саветима и својим поштеним радом сјао! — Ти свестни учитељу, који си овај бедни живот знао мушки да издржиш — снивај у твом самртном санку пријатно! — Снивај у гом ладном гробу о срећи твога милог народа, о напредку српске школе о благостању целог народа! — Смрт која те ево у гроб носи, нек ти не буде тешка, јер ћеш и тамо бити међу својим ученицима, у друштву оних, који си закону Божијем, поштењу правди и осталима врлинама учио!

После говора приступе наокоњима певци, одрасли и стари људи Станишићани, које је још покојник у појању обучио и сваки му тужним

и жалосним гласом одпоја последњи пут по једну стихиру, о последњем растанку. Они хтедоше и овом приликом показати како жале за својим негдашњим добрим учитељем, — и захваљују му, што их је уз остале науке и вештине и црквеном појању научио.

По свршетку кад се спровод из цркве кренуо, понеше га местни Срби грађани сви у црно свечано руво обучени. У порти сирам школе спровод застане, положи носила са мртвачким ковчегом на земљу и ту се са покојником у неколико речи опрости местни млади учитељ Павао Коњовић, иштући од њега опроштај у име своје, својих ученика, његових некадањих ученика и у име свог местног грађанства. — Спровод се по том упути главном улицом српском гробљу опет уз саучешће многобројног народа, покрај свега тога што је оштра зима била а и доста касно. Сваки је хтео да га до вечне куће допрати и да му у раку бади земљице са узвиком: „Деда лака ти земљица била“!

Сомбор 15 Фебруара 1888.

Ст. К.

ДОМАЋЕ ВАСПИТАВАЊЕ.

(Одговор г. М. Нешковићу.)

III.

(Продужење.)

Пошто је г. Нешковић и овде поновио, да „књига не одговара својој цели“ (само да би његова *критика* одговарала *својој* цели), — говори о другој „али опет значајној мани *ушитне* књиге“ (нека извини, књига није написана у *ушитном облику*); и то, он хоће „да фиксира пажњу читача на поједина тврђења, која су ради своје недоследности и контрадикције врло знаменита“ и каквих „је у овој књизи много — доиста много“.

Кад сам ове врсте прочитао први пут пре годину дана (у јануару 1886. г. — равно шест година после писања књиге, (ја сам се упропастио, мислећи, да је мој поштовани пријатељ *верно* похватио све неследствености и противоречности у мојој књизи, и чисто се не усудих, да поредим критику са самом књигом, — и тако прође читава година дана од онда па до овог садашњег поређења и одговарања (а пуних 7 година од онога времена, кад сам довршио дело у рукопису). А сад, кад сам тачно разгледао, какве су то „недоследности и контрадикције“, што их г. Н. пронађе у мојој књизи, потпуно сам миран, те не бих на то ни речи одговорио, да не ценим много „*Летопис Магице Србске*“, у ком је то изишло. — Сад да видимо, каква је та друга „значајна мана“, на коју треба „фиксирати пажњу“.

Говорећи о задатку *васпитавања*, ја сам казао, да је „прва брига родитеља и других васпитача, да се дете одржи у *здрављу*“ (стр. 2); после, да је „усавршавање у поштењу *најважнији* задатак духовног неговања“ (стр. 3); за тим, да је „изучавање *наука* — *врло важан* задатак васпитавања“ (стр. 4); и најпосле, „да је и спремање за *користан рад* такође један важан задатак при васпитавању сваког човека“ (стр. 5.) Све те задатке ја сам тамо и разјаснио, и нагласио сам нарочито, како сви

ти правци васпитавања стоје у међусобној свези, и како један од другог зависи. — То је, и ништа друго, права *садржина* дотичног чланка у књизи; и у томе *непристрасни* читатељ неће наћи ништа, што би било сумњиво или неистинито.

Али г. Н. узимље из 4 одсека 4 почетне реченице, па због *облика*, у ком су оне исказане, као: „Без здравља нема рада“... „Без поштења нема друштва“... „Без знања не може бити правог поштења“... „Без рада нема живота“... — он отуда изводи *самовласно*, да је здравље „извор“ рада и поштења, и дакле да једаред *последица* здравља итд. те је наравно читаву *збрку* својим изразима „извор“ и „последица“. — Ну место *излишног тумачења* мојих речи, којима се *силом подмеће друкчије значење*, ја ћу да запитам г. Н. само ово: Кад се каже: „без муке нема науке“, или „без алата нема ни заната“, или „без поштења нема ни живљења“ (а то су све народне изреке), — значи ли то, да је мука *извор* науци, да је алат *извор* занату, и да је поштење *извор* животу, или, да је наука *последица* муке, занат *последица* алата, и живот *последица* поштења? И, ако су то доиста извори и последице (или боље рећи — *узроци* и *учинци*) — јесу ли то *једини* извори и *једине* последице? — Ако ми г. Н. одговори на то афирмативно, онда ћу му ја признати да не знам добро *српски језик*; а ако одговори негативно, онда ћу ону његову *збрку* сматрати као *злонамерно извртање смисла* мојих речи.

У свези с тим, пита г. Н.: Који је задатак васпитавања по мојој књизи најважнији. Чудно питање! То личи на питање: који је орган нашега тела најважнији. — Сви су задаци важни, јер они сви заједно обухватају *цео живот* човеков. У осталом, види се из горе наведених речи, како сам мислио о важности појединих задатака, нарочито за *први период* младости, и види се из реда *излагања* појединих васпитних задатака. Ну г. неће то да види.

На стр. 6. говорио сам о том, „да се човек васпитава поглавито у родитељској кући и у школама“, да „кућевно васпитавање траје од рођења детета па до седме године“, да „после долази васпитавање у основној школи“ итд. А на стр. 7. рекао сам, да *школско* васпитавање не може довољно успевати без помоћи *родитељске куће*. — „Сваки обични здрави разум“ (да се послужиш речима г. Незковића) извешће из тога, да се ту подразумева, да *кућевно васпитавање неће престати од онога дана, кад дете пође у основну школу*; јер ваљада нико неће помислити, да ће се ђаци иселити из своје куће, чим се упишу у школу. Али „необични“ разум мога критичара налази и ту противречност, те ме беди, да не знам, шта пишем. . . .

Даље, г. Н. тврди, да ја „о искренности, смерности и поштењу“ имам „врло чудне назоре“! — А откуд сад то светско чудо? Отуда, што ја (не предвиђајући строгост „пријатељског“ критичара, који пет-шест година тражи и изналази „длаку у јајету“) записах и ове речи: „*Сујета и гордост* — то су *страсти* људске, које шкоде и оним људима, који их имају, и другима, — па за то треба децу за рана навикавати, да *буду смерни*, т. ј. да све што је њихово, с мером оцењују и то све с мањом мером да мере, а за туђи рад да узимају већу меру;

јер тако ће угодити људима, — а угађати другим људима — то је пошито“ (стр. 39) — Овде би и најстрожији критичар био толико *правичан*, те би признао, да сам ја, можда и због претеране *плашње* од *страсти и сујете и гордости*, у цели *предохране*, захтевао можда и већу меру смерности, него што је потребно. Али, да сам ја хтео тим „потпиривати туђу *сујету*“ (против које ја у опште војујем), и да је ту „сакривена опасна клица лажи, претварања, улагивања и гадног непоштења“ — тако што може тврдити само онај, који, као г. Н., у претераној оцењивачкој „савесности“ изостави прву половину дотичне изреке, па онда другу половину тумачи *самовољно* онако, како би се критичар узвисио, а *писац понизио*; а то значи: мерити *себе веком* мером, а *друге људе* — ма били и најпоштенији — *мињом* мером. То би била ваљда нова одредба *смерности*, ако т. ј. та реч у опште и сме ући у речник *врлина*, којим се служи г. Н. Он се и овде хвата само за поједине речи „мања мера“ и „угађање“, па мени *подмеће*, као да ја захтевам угађање *страстима непоштених* људи, а „побијање“, сопственог поштеног рада; а неће да узме обични и прави смисао дотичних речи и реченица, који се састоји у *ограничавању самога себе* и у савлађивању претераног *самолубља*, — што захтевају сви педагози и карактеролози као потребне *врлине*.

(Наставиће се.)

ПРИКАЗ

„*Старо-карловачко ијеније у српској источној православној цркви за мешовит лик спожио Тихомир Остојић филозоф.*

Издала је велика гимназија Новосадска 1887.

Ако желимо, да се наше најмилије уживање, наше српско православље неповређено одржи и сачува, и да се од њега свака опасност одклони, то треба да негујемо оне црквене мелодије, које је сам српски народ кроз толико векова према своме уху удешавао, и према свом срцу угађао, јер он у њима најмилије уживање налази. Наше певачке дружине употребљују већином такве црквене мелодије, које су за ухо српског народа туђе, јер су композитори туђинци и такови, који нису добро увидели, у чему сваки прави Србин ужива. Сваки, који хоће за српску православну цркву да компоује мелодије, мора удешавати своју композицију према оном, у чему Србин ужива — а то је оно, што је сам српски народ створио.

То је добро увидео г. *Тихомир Остојић*, и зато је добро одговорио својој задаћи, ставивши у четир гласа за мешовит лик на ноте скоро све песме, што се поје на светој литургији. Српска велика гимназија Новосадска издала је те песме у књизи под горњим насловом.

О самоме делу ово се може рећи: Мелодија је у сваке песме чисто српска, народна, пратња је снажна, милозвучна и из народа узета, и подпуно одговара духу православне цркве, а нема у њој туђинског укуса и по томе су право уживање за сваког правог Србина, који је однегован у српском духу и српском православљу.

То је дело врло добро дошло јер се њиме сада, кад туђински укус све већег корена хвата у нашем црквеном цјенију, може на пут стати ширењу туђинске мелодије.

Г. *Тихомиру Остојићу* нека је највећа хвала, што није пожалио труда око скупљања и пробирања тако драгоценог народног блага, и тиме у неколико стао на пут увлачењу туђинских мелодија у нашу цркву, а на црквеним певачким дружинама је, да ово дело прихвате, и да га својски потпомогну.

Као изврсно дело на пољу том не могу довољно да препоручим свима певачким дружинама, родољубима српским и пријатељима хармонијског појања, народним учитељима и млађем нараштаји нашем, да га набаве и да га распростиру што више.

Драгутин Блажек.

Минист. извештај о стању школа у Угарској 1885/6. г.

(Из „*Néptanítók Lapja*“ прибележио М. БАНДИЋ.)

(Настављено.)

Од 1.130,801 ученика, који су у школу ишли, сви скупа изостали 20.982,532 по дана; на сваког ученика пада 18—19 по дана. Од свих по дана изостајања поглаварства су 94 68% узела као извињено изостајање, а само 1.114,429 по дана новчаном глобом казнило. Новчана глоба износи 42,872 фор. 85 нов. Од овога новца издато је 3673 ф. 92 нов. на умножење шк. књижица, 15,631 фор. 75 нов. као припомоћ сиромашним ученицима, 10,304 фор. 29 нч. за набавку учила, а 13,262 фор. 89 нов. дато је под камату.

Од свих ученика, који су похађали школу 90·59% имали су потребне шк. ствари. Читати и писати научило је 96 53%, само читати научило је 3 47% од укупног броја ученика који похађаше школу.

Године 1885/6 у 12,702 општине било је 15 666 нар. школа. Осим ових било је 751 салашки школа. Свега је било 16,417 школа. — 1767 општина имале су заједничке школе, а 333 општине нису имале никаквих школа.

У школској години 1885/6 од 16,417 школа било је 4 50% државних 11 47% општинских, 32 49% римокатоличких, 13 13% унијатских, 10 79% православних, 14 22% еванђеличких, 0 26% унитарских, 3 2% јеврејских, 1 05% приватних, 0 19 друштвених. Врло се множе државне школе; њихов се број за годину са 128 умножио. И општинске школе умножене са 27, а вероисповедне школе су са 60 умањене. Број школа већи је ове године за 112 него прошле године.

Од 16,417 школа било је 98 6% основних, 0 51% виших девојачких школа и 0 89% грађанских школа. Од тог броја било је 6 61% чистих мушких 7 67% женских, а 85 72% смешаних школа. Међу вероисповедним школама има највише смешаних школа, у која иду мушка и женска деца заједно.

Број учитељских места је 24,116. Од 16,417 школа у 77 78% радио

је 1 учитељ, у 12 59⁰/₁₀₀ 2 учитеља, у 3 94⁰/₁₀₀ 3 учитеља, у 2 54⁰/₁₀₀ 4 учитеља, у 3 07⁰/₁₀₀ радило је више учитеља.

Од 23,980 учитеља њих 86 66⁰/₁₀₀ имали су учитељске дипломе. 87 33⁰/₁₀₀ било је редовних а 12 67⁰/₁₀₀ помоћних учитеља

По пољу било је 87 66 мушких и 12 34⁰/₁₀₀ женских. Највише учитељица има у државним школама.

Године 1885⁶/₁₀₀ од ученика који су полазили школу њих 209,622 свршило је свакидашњу школу и од ових је 96 53⁰/₁₀₀ научило читати и писати, а 3 46⁰/₁₀₀ само читати. Од 1000 школа у 770 предавало се по напредним начелима педагогије. Вртарство учио се у 37 3⁰/₁₀₀ школа, цртање у 45 42⁰/₁₀₀ а женски ручни рад у 12 98⁰/₁₀₀ од укупног броја школа.

У 5125 школа учио се мађарски. Од ових школа у 50 46⁰/₁₀₀ био је успех у мађарском језику добар или задовољавајући.

У 13,392 школе био је један наставни језик, са мађар. смешан наставни језик био је у 2960 школа, без мађ. са два наставна језика било је 65 школа. Школе са мађирским наставним језиком умножене су са 183 српске школе умножене су са 6 нових школа.

92 29⁰/₁₀₀ школа смештене су у школским здањима, а 7 71⁰/₁₀₀ у приватним кућама. Школских дворана било је 23,838, у којима на сваку дворану долази по 60 ученика. Од школских дворана 61 22⁰/₁₀₀ биле су снабдевене свим потребним намештајем, а 63 8⁰/₁₀₀ школа имале су сва учевна сретства. На учевна сретства потрошено је 208.475 фор. Држава је поклонила учевна сретства у вредности од 5924 фор.

Виших народних школа било је 85, од ових је 21 за мушке а 64 за женске. У овим школама учио се 3842 деце и то 746 мушких и 3096 женских.

Грађанских школа било је 147, и то 73 за мушке и 74 за женске. Број ученика у овим школама био је 15,202 и то 7724 мушких и 7478 женских.

У извештају опширно се говори о државним основним школама којих је 672 било. У тим школама било је 1148 учитеља, а 60,707 ученика. На издржавање ових школа издала је држава 1.023,639 фор. Издржавање једног учитеља стаје 562 5 фор.

На издржавање школа год. 1885⁶/₁₀₀ потрошено је 14.285,440 фор. Осим свога потрошено је 901,654 фор. на учитељске школе и 450,834 фор. на друге просветне цели. Од трошка на школе просечно на једног грађанина пада 1 фор. 3 нов., на свако дете које похађало школу трошено је 7 79 фор., на једног учитеља 595 72 фор. Тај трошак подмирише : непокретна добра, школарина, државна припомоћ, капитали, вероисповедни фондови.

Учитељских школа било је 70, од тих су 24 државне а 32 вероисповедне самосталне, и 14 вероисповедних у свези са другим заводом. 40 учитељских школа било је са 4 разр. а 26 са 3 разреда. Од 70 учитељских школа било је 54 за учитеље и 16 за учитељице. Број ученика у овим школама је 3785 и то 2670 мушких и 1115 женских. Учитеља у овим школама било је 310 редовних, 70 спомоћних и 170 предавача који су овде часове држали. Ових последњих највише има у римокатоличким школама.

Трошак на учитељске школе износи 901,654 фор. Од ове своте издато је 259,839 фор. припомоћ сиромашним ученицима ових школа.

Учитељски испит положише њих 1230 и то 1148 за основне школе и 82 за грађанске школе ; 943 учитеља и 277 учитељица.

Накладни испит из мађарског језика положило је 391 учитеља.

У државни учитељски мировински фонд уписано је од броја учитеља 74·9%. 399 учитеља добило је из тог фонда 38,096·08 фор. 874 учитељских удовица добило је годишње припомоћи 76,370·40 фор. 1401 си-роче добило је 38,393·14 фор.

Дечијих забавишта било је 483. Од 1885. умножена су забавишта за 74. У забавиштима било је 21,924 мушке и 24,625 женске деце. У забавиштима радило је 412 забавиља са дипломом и 253 забавиље без дипломе. Трошак на забавишта износи 339,441 фор. од којих је држава са 13·35% фор. у припомоћ притекла.

ШКОЛСКЕ ВЕСТИ.

Вис. кр. угар. министарство просвете у свези с наредбом својом од 2. Марта прошле године бр. 6567. управљеном на државне школске надзорнике, ради тога, да се учитељима народних школа плата точно и на време издаје, поводом многих тужба са свију страна разасло је 15 Дец. пр. године бр. 49.877 окружницу на црквено-школске власти свију вероисповести, у којој топло препоручује истима, да се својеки постарају о том, да учитељи у вероисповедним школама своју плату точно и уредно примају, и да позову општине што школе издржавају, да из најсигурнијих прихода својих најуре и пре свега учитељу издају његову заслужену плату, па тек, кад је то учињено онда да друге потребе школске подмирују.

Основне школе у краљевини Србији 1886/7. Школа је било 671., и то : 613 за мушку а само 58 за женску децу. По градовима било је 78 школа за мушку а 54 за женску децу. По селима било је 535 мушких а само 4 женске школе. У овим школама радило је 689 учитеља и 459 учитељица. Ученика било је мушких : 50 257 а женских 7 513. Свега 57.770. (По П. Гл.)

Фонд човосадске србске гимназије. По рачуну гимн. патроната износио је фонд за срб. гимназију у Новом Саду с крајем 1886. године : 102 558 фор. 61 нов. а Атанасеум (Јерескога заклада за ђачке стипендије) 27.370 фор. 78 нов. „Јавор.“

Наименовања и избори. За привр. учитељицу у Жабљу постављена је свршена приправница сомборска госпођица Даринка Брадваровићева. За учитеља у Сивцу изабран је г. Харитон Ружић досадашњи учитељ Кулпински.

Некролог.

Вукашин Павловић најстарији србски народни учитељ у Угарској, умировљени учитељ у трговишту Станишићу близу Сомбора,

преселио се у вечност на дан Св. Симеона мироточивог (Стевана Немање), 13. Фебруара ове године и сутра дан је уз обште саучешће целога места свечано опојан и сарањен. Било му је од рођења 84 године, а служио је као учитељ 64 године. У заслуженом миру провео је само три године. Како чујемо честита обштина црквена у Станишићу покојника је о свом трошку саранити дала, што јој на понос и дику служи. (Види напред чланак † Вукашин Павловић, нестор учитељски од Ст. К.

Лујза Максимовића рођена Коњовићева удовица велезаслужног славног лечника покојног Васе Максимовића, а мати високоблагородног г. дра Нике Максимовића подпредседника Школскога Савета, после дужег боловања преселила се у вечност у Сомбору 21. Фебруара у 70-ој живота свог години, и сарањена је уз велико саучешће 23. Фебруара после подне. На заупокојној литији у дому, као и при спроводу појао је умилни хор приправнички, а на опелу у св Ђурђевском храму појало је грађанско певачко друштво. Покојница је била добра мати, искрена родољубкиња и свима врлинама женским украшена отлична госпођа. Многе сироте српкиње само су уз њену подпору могле учитељске науке свршити и до учитељског звања доћи, а неке су између њих цело издржавале за време учења свога у учитељској школи, код покојнице имале. Нека је вечна успомена отличној Српкињи овој!

Милица Брацановићева рођена Илијјева добра и вредна учитељица у Подгорици умрла је 9. Фебруара ове године. Покојница је родом из Панчева, учила се у Београду, вештала се учитељском реду у Мостару код своје сестре учитељице а после сестрине смрти постане учитељица у Мостару. За време рата за ослобођење г. 1876. пређе у Црну Гору и наскоро затим постављена буде за прву учитељицу у Подгорици где се и удала. Премда је слабог здравља била, ипак је седам година учитељско звање с неуморном ревношћу и најбољим успехом, са чега је од главног школског надзорништва са Цетиња више пута похваљена била. Она је осим својих школских дужности речма и делом поуком и примером учила одрасле како православне тако и мухамеданске подгоричанке реду, чистоти, раду, разумном кућарству и свему што ја жељи као супруги, матери и домајници нужно. Нека је лака земља и вечна успомена првој српској учитељици у обнвљеној и ослобођеној Зети!

Душан Николић свршени гимназијски осмошколац и слушатељ прве године богословије у Задру, син велеуваженог свештеника српског и народног посланика г. Николе Николића пароха у Кнезу, после кратког али тешког боловања у 20. живота години преселио се у вечност код својих родитеља 6. Фебруара и сарањен је уз велико саучешће у Кнезу 8. Фебруара.

Нека је покој доброј души његовој!

„Бог нека утеши ожалошћене му родитеље утехом хришћанске наде у вечни живот!

Симеон Мапојловић свршени богослов учитељ у Брчком, после краткога боловања преселио се у вечност код својих родитеља у Сомбору

у петак 4 Марта о. г. — Покојник је рођен у Сомбору 1865. Свршио је овде 4 гимн. разреда и учит. школу и положио је испит о учитељској способности 1883 године с врло добрим успехом. Затим је редовно учио и свршио богословске науке у Београду а међутим за време последњег несрећног Србско-бугарског рата, кад су школе биле у Београду распуштене, бавио се у Сомбору и одправљао је дужности учитељске у трећем разреду овдашње срб. школе са великом ревношћу. Јесенас изабран буде за учитеља у Брчком, али због тешке болести мораде пре три недеље школу оставити и својим родитељима доћи, где се и престадио тихо и блажено, пошто је у јутро пре своје кончине са великом побожношћу примио св. причешће и цео се тај дан Богу молио читајући на помет стихире црквене, праштајући се са својим милима и тешећи их хришћанском надом на блажени састанак у вечности. У недељу 6. Марта на Беле покладе, после свечаног вечерња одпратисмо до гроба младог покојника, у коме је народ наш једног од најпримернијих клирика и најревноснијих младих учитеља изгубио, и који би да је дуже живио школи и цркви нашој верно послужио. — На спроводу и опелу сви приправници су учествовали и умилно појали, а одпратили су доброг покојника и сва г. учитељи са мушком школском децом.

Разно.

Лепи слога србског и хрватског учитељства. Уважени наш пријатељ г. Иван Филиповић заслужни хрватски књижевник и педагог у броју 1. овогодишње „Књижевне Смотре“ радује се што се србско учитељство у Угарској, Хрватској, Славонији, Босни и Херцеговини лепо одазвало на позив Хрватског учитељства и потрудило се својски око распродавања срећака у корист учитељског дома у Загребу, тако да оно у тој својој ревности ни мало не уступа Хрватском учитељству, па вели: „дом ће тај бити не само храмом братске љубави између учитељства Хрватскога и Србскога“.

Дечија представа у срп. народном позоришту. У Среду 2. Марта о. г. после подне од 4—6 и пола часова држана је дечија представа у срп. народном позоришту Сомборском. — Сва школска младеж Србска са својим учитељима и многа буњевачка деца из Предграђа Селенче, а такође и многи родитељи дечији били су на представи, слободно се рећи може да је до 800 деце у позоришту било. Сва места па и ложе пуне су биле. Представљано је најпре „Милош у Латинима“, слика у једном чину од М. П. Шапчанина а затим: „Сабља Краљевића Марка“ алегорија у два дела од Ј. Ђорђевића и А. Хаџића са сликама. Обе представе изведене су с дивном вештином и ми захваљујемо честитим члановима народног позоришта што су младежи нашој ову дивну забаву приредили и извели тако вешто, да ће она деци нашој док узживе у памети остати и много послужити им на утврђење народног поноса и других врлина.

Чујемо да је приликом ове представе 90 фор. чиста прихода у корист фонда позоришног палло.

Изишао је други број „Босанске Виле“ са овим садржајем: Слике:

Иван Ф. Гундулић, српски пјесник. — Дубровник. — Приповијетке Раштане: како догодило? приповијетка из српског и циганског живота. Написао Ђорђе Јовановић. — Раваница, од Јована П. Јовановића. — Ценетска хурија, црта из босанског живота. Написао Нико † Х. П. Бесаровић. — Поука: Неколико писма у доколици, пише Антоније Стражичић. — О споменицима: Из којег су доба и којег ли народа гробни споменици Црне Горе, Далмације, Босне и Херцеговине, што их наш навод зове стећцима, мраморима или машетима. Расправља Фрањо Радић. — Српске народне умотворине: Невјерница, нар. пјесма, зебиљежио М. — Српске народне здравце о крсном имену, што се у околини Гацка наздрављају, саопштио Марко Мутић. — Листак: Преглед једног подлиса „Просвјетног“, од Миће Јефтића. — Књижевне и културне белешке: Проглас академског друштва „Србадије“ из граца. — Програми светосавских бесједа.

„Босанска Вила“ излази у Сарајеву два пута мјесечно на два табака; доноси у сваком броју по двије слике. Уређује је Никола Т. Кашиковић, Сарајлија. Цијена на годину 4 фор.

Књижевни оглас. Ново, прерађено и допуњено издање пјесничкога дела „НЕДЈЕЉКО“. Године 1860. бијаше мој „Недјељко“ с одушевљењем примљен у народу српском, који је ту назирао израз народне душе и огледало цркве своје: еле је ово дело пјесничко правога српско-народнога замишљаја, а ту је такођер сјевана понут српских народних пјесама и православна литурђија наша, те протумачена и симболика њезина. Сувремени часописи хвалијаху додуше у велике то дело; али ја сам не бијех посве задовољан с тим радом својим, изведеним припадом уз многе полове званичне. С тога сам ово дело после опетице прерадио, допунио, понешто и према критици исправио, па сада све логичније и строго на епски (приповиједни) начин извео, и на дванаест пјесама (на челу свакој садржај њезин) раздијелио, а литурђијске пјесме на антифонску (1. и 2. лик) да све један лик другом одговара одломцима св. Писма. биранима и групиранима према чину пјеваније и чину литургије као накит исте. „Недјељко“ ће сада бити управ благовјеститељ слоге и љубави, еле говори народу: „Љуб’те брата које вјере био, нека вам је као рођен и мио“. Осим тога иде се и за измирењем потурчењака са Хришћанством у духу праве науке Исусове. Ова књига бити ће и као читанка за младеж врло користна. Мој нови рукопис тога дела послао сам био на просуђење са црквено пјесничкога гледишта нашему велеумном владици-пјеснику Никанору Грујићу; а он ми је писмом од 23 Јуна 1885. изразио најтоплијим и најљубазнијим ријечима своје потпуно признање и похвалу о том раду моме, у њекоме по мени усвојене примјетбе своје, пак тиме је дотични Епископ Никанор оставио свој благослов на овом делу моме, као драгоцен аманет свој. Књига ова печатити ће се сада новим правописом (Вуковим), око 15 табака у осмини, и стојати ће ипак само једну *форинту* а. вр. броширана а лијепо у црвено платно утврдо везана с позлаћеним насловом на корицама, за 60 новч. више. Рок за пронумерацију отвара се до конца априла 1888. Сабирачима уписника иде на свако десет књига

једна даровна. Молим родољубе, којима је на срцу књижевност србска, особито гг. свештенике и учитеље, да би ме скупљањем уписа својски подпомогли, а наручбине да би ми послали назначеном доље адресом.

Оџан Угјешеновић-Острожички. (Wien III. Beatrix Gasse 24)

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ.

Долеподписати изјављујемо г. Велимиру Чонићу, учитељу србском, као врлом добротвору који школи нашој „Школски Лист“ шаље предплативши за њу, у име наше младежи не мање и од наше стране најтоплију благодарност изјављујемо. У Вемену месеца Фебруара 1888 год. *Светозар Бољарић* парох и школ. управитељ *Љубомир Башић* прив. учитељ.

УПРАЖЊЕНА УЧИТЕЉСКА МЕСТА.

— У Кулпину тражи се учитељ Плата је 150 фор. готова новца 16 пенгт. мерова чиста жита, 22 катастр. јутра земље и стан с вртом. Учитељ је дужан осим свију осталих редовних учитељских дужности, још и повторну школу држати и у цркви појати. Рок до 3. дана Ускрса. Обштина жели, да се потражиоци лично пријаве.

— Тражи се учитељ у Батосеку (Толнанска жупанија) учитељ ужива у нарави 14 јутара ораће земље на две дужи далеко од вароши, а/1200 □ фати јутро рачунајући, или зато накнаду у готовом новцу 210 фор. — Од 58 пара по 20 кра такођер од сваког пара један осмак $\frac{1}{8}$ ражи и $\frac{1}{8}$ окруњени кукуруза, од великог укопа 50 кра од малог 30 кра — од венчанице 50 кра. За перовођство годишње 10 фор. — 4 вата мекали дрва за своју потребу. — Од политичне общине добија годишње за недељу и повторну обуку 60 ф. у готовом и један добар воз сена. Стан са две собе патосане, летњом и зимском кухињом комором и подрумом, тако до школе у порта црквеној, ограђену даскама башту од доброг $\frac{1}{4}$ јутра. Учитељу у дужност спада осим у школи редовно прописаног предавања, у цркви појати, децу црквеном појању обучавати при венчању погребу, и водици свагда учествовати.

Молбенице своје имају проситељи најдаље до 25-ог Марта т. г. Школском Одбору у Батосеку (**Bátaszék, Tolna-megye**) доставити. Првенство имају приправници, који су 1887 е године у Сомбору свршили и Мађарском говору и писмену вични и зато оспособљени.

 Госиода и госође, што нам изврстне чланке своје за „Школски Лист“ послаше, нека се претрпе. Чим места буде редом ћемо њихове чланке штампати.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ: НИКОЛА Ђ. ВУКИЋЕВИЋ.

Штампарња Ф. Витермана у Сомбору.